

POKROK

PUBLISHING CO.

vydává

POKROK ZÁPADU

a místní vydání

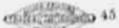
v Crete pro Saline okres, Neb., ve Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota a v Tynidal, S. D., pro státy South a North Dakota.

Předplatné:

Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zásilky peněžní dějte se pomocí po něžních poukazek (Money Orders), ex-pressních poukazek (Express Money Orders), bankovních poukazek (Bank Draft), anebo v registrováném dopise. Oznamujte-li své přestěhování, udejte starou i novou adresu.

Dopisy z kruhů členův ohotně uveřejňujeme. Musí být slušné, psané bez úmyslu někoho osobně pokřiviti a polepšeny plným jménem, ač již má býti v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

BILLY SUNDAY.

V Omaze v přítomné době mluví se jenom o kazateli Sundayovi, který považován je za největšího evangelistu světa. Denní časopisy věnují jeho práci větší pozornost, než čemukoliv jinému. Otiskují doslovně jeho kázání a přinášejí o nich podrobné zprávy. Sunday dovede ve svém tabernaku, který postavil při nákladě \$11,000, shromáždit každodenně obrovské zástupy. V tabernaku je sedadel pro 10,000 osob a pravidelně všechna místa bývají zaujata. Zvláště v klavýny vypravovány do Omahy a lidé cestují sta mil, aby vyslechli tohoto evangelistu, o kterém více se mluví a píše, než o kterémkoliv jiném a který má více přátel i nepřátel, než kdokoliv jiný.

Šli jsme jej také vyslechnouti, abychom poznali tajemství jeho síly upoutati pozornost tak velkých zástupů. Dlužno doznati, že jeho kazatelské metody jsou skutečně ojedinělé, zvláštní a podivné. Pozorovali jsme, že Billy Sunday věří sám nejvíce v jejich účinnost a sílu. Četli jsme jeho kázání před tím, některá z nich důkladně, abychom vytušili z nich záhadu oné síly, kterou mnozí snaží se v nich viděti. Ale tato kázání nepůsobila na nás zvláštním dojmem. Krásné myšlenky jsou zde vedle laicných efektů, silná slova vedle naivních vyjádření. Teprve když viděli jsme jej v jeho zářivém kazatelském, poschopili jsme, proč na některé lidi má takový vliv.

Bylo tempo onoho dne, kdy navštívili jsme tabernakl a Sunday svlékl si kabát, aby mohl se pohybovati volněji. Nestál strnul, jak bývá u kazatelů zvykem, když chrlil s neobyčejnou rychlostí slova do shromážděného obecenstva. Kdyby byl pronesl svoji kázání v nehybné pose, nemělo by takového účinku. Ale Billy Sunday při svém kázání hra. Hrák znamená. Tato jeho hra rukama, očima a celým tělem to byla, která působila. Představte si státního muže, typ Američana, rozdílené pohyblivého po platformě, mávajícího rukama proti obecenstvu i v zad, pružného atletického těla a jiskrných očí, jimiž dovede vyjadřovati zlobu jako nejkřivější herec. Hledte, právě dává ruce k ústům, jakoby volal na někoho v dálece. Jakoby v obavách a ustrašení volá: "Zastavte! Zastavte! Nalézáte se na cestě do pekla!" Představte si živou gestikulaci rukou, rozdílené pohyblivost po platformě, volání a křičení a opětně mírný ale nepřetržitý proud řeči. Lidé pozorně naslouchají. Hra rukou a očí působí na ně magnetickou silou. Lidé měkkých povah slzí, jiní divají se strnulou k předu a jiní sdají se zcela lhostejní, ale naslouchají se zájmem. Hra kazatelova je poutá, slova, kterými ji doprovází, přicházejí jako nádivkem.

Sunday řečnil asi hodinu a po té na okamžik ustal. Byl spocen a jeho oděv byl téměř úplně mokrý. Není divu! Nejméně dvacetkrát vyskočil na šidličku, otáčel se jako na obrtitku, skákal, kroutil tělem, mával rukama, tloukl jimi na kazatelský stolek, potřásal hlavou a dokonce i vyskočil na kazatelský stolek. Taková hra unavuje, vysílaje. Sunday byl unaven, ale ve chvíli opětně stál u svého stolu. A již zase mluvil:

"Well, Kriste, když přišel jsem sem dnes, neviděl jsem, budu-li to mocti dokázati či nikoliv. Tuhle říjmu ubíhal jsem si v Lincoln, Kriste, a obtěžuje mne trochu. Ale ty jsi pomohl, Pane, jako vždycky jsi učinil. Nikdy jsi mne nezklamal. A já tebe také nezklamal. Váš to dobře, Ježíši! Dělal jsem konati ještě lépe, bude-li státi při mně. Ty vši, Pane, že jsem nikdy se nevyhýbal, aniž ustupoval stranou. — Možná, že jsem dříve nerozuměl tak dobře jako nyní, Pane, možná, že jsem dnes nekázal tak dobře, jako v minulosti, ale vykonal jsem to, jak mohl jsem nejlépe. Tedy pomoz mi nyní, Pane!"

"Pomoz staré Omaze, Bože, otče svoje ruce kolem ní, Pane, a pomoz jí! Jdi do holřen, Pane, do okresního domu a do městské radnice, do hotelů a do obchodů, do továren a hostinců, Pane! Pomáhej všude, Pane! Pomoz mužů na ulicích, poobědlika a opilec! Je v tenetech a nemůže si pomoci, Pane! Dábel jej skoro uchvátil, ještě jenom jeden štalec a bude konec. Pomoz mu, Pane, narovnatí ramena, povzbud jej a zavolej: 'Pojď sem, starý dáble, můžeš mne ještě jednou uderiti!'"

"Pomoz mně, Bože, chytit a zahnat do ohraď mladíka, který nalézá se na cestě do pekla! Pomoz mně zachrániti mladou ženu, která obchoduje se svým ženstvím v distriktu červených světél! Přiveď ji, Bože, sem, do tohoto tabernaku! Proklouzne-li sem zadními dveřmi a usadí se v zadním sedadle, poskytněš mi, Pane, oheň, a bych mohl ji něco říci, co přiměje ji vzpomínati na matku a starý domov, a pošle její nohy sem k tomuto stolu, kde může získati povzbuzení k novému životu."

"Pomoz mně, o Ježíši, pomoz mně zachrániti celou Omahu, která se žene horem pádem do pekla, která se žene tak rychle, že jí nemůže viděti pro prach. Pomoz mně, Bože, a dej mi sílu k této práci! A ty vši, Pane, že pokud státi budu na dvou nohách a pokud budu mít hlas, abych mohl býti slyšen, budu konati tyto práce a až shledám potřebným zavolati: Do třetice všeho dobrého, Bill, táhni! — Já půjdu! Pomoz mně, Pane, abych mohl upozorniti lid na nebezpečí. Pomoz, aby slyšeli mne volati: Ustávejte! Zastavte! Pomoz, Pane, nám všem!"

A pojednou měň hlas, rozpráhuje se do bojovné posy, volá dolů, někam do podzemí:

"Hej, ty starý dáble, ty starý zpuslíku! Neudělal jsi už dosti zla, nenatropil jsi už dosti neplechů? Nejsi dosud spokojen? — Seděl jsi na krku Omaze po mnoho let, poslal jsi tisíce do hrobů opilec! Ty mizerné stěně, ty's poslal tisíce mladíků do pekla, do káznice tam v Lincoln; poslal jsi mladé ženy pekla! Nejsi již připraven zastaviti svoje neplechy? S pomocí Boha a kostela tě vyzývám k boji. Vyplatím tě zrovna zde v Omaze! Spráskám tě jako psa s pomocí Boha, alelujá!"

Při jiné příležitosti volá:

"Divím se, Pane, že jsi tak trpělivý. Pane, pokouším se kázati pravdu, nejlépe, jak mohu. — Pokouším se učiniti to, co mně kážeš. Dej mně jenom sílu, Pane, a voď mne, a budu tě následovati do hrobu. Vklouznu do rakve, poručíš-li, Pane! Půjdu všude tam, kam mi jiti rozkážeš!"

Jednoho večera navštívilo tabernakl velké množství zaměstnanců Union Pacific dráhy. Když Sunday na konec řeči počal se modliti, prohlásil:

"Žehnej, Bože, Charlie Wareovi, poněvadž poslal tyto muže z dílen Union Pacific dráhy sem! — Nevím, je-li Charlie křesťanem či nikoliv, ale jeho srdce je na pravém místě, a není-li křesťanem, pak by jí měl býti."

Náhle pak se obrátil k Homeru Rodeheaverovi, svému zpěváku, a volal:

"Rody, pošli sezonní listek Charlie Wareovi, dostaň ho sem, ať slyší poselství od Boha. Udelej to zítra, Rody! A nyní, Bože, myslím si něco více o Union Pacific dráze. Myslí jsem, že je to dvojkolejná dráha, která odtud někam vede a pak rozbíhá se na odbočky. Nyní si ale myslím, že ta dráha je z krve a masa, poněvadž poslala sem dnes večer toto shromáždění mužů."

Jak s vrhu pověděno, síla působivosti kázání Sundayových je hlavně v jeho akrobatických produkcích. Sunday ani na okamžik nedovede býti na své platformě nehybný. Nepřetržitě po ní poskakuje, naklání se ku předu i do záda a hraje odhívahodně. A další

účinnost mnohými je viděna v jeho způsobu řeči. Sunday nevybírá slova a často mluví pouliční hantýrkou. Ti, kteří vidí v tomto způsobu kázání úspěch, prohlašují, že nazývá černé černým a bílé bílým. Slyšeli jsme Sundaye mluvití onoho odpoledne, kdy kázání platilo výhradně mužům, ale užívání příbroublých výrazů působilo na nás tímivým dojmem. Nedovedli jsme pochopiti, jak může tento způsob mluvení přiměti lidi až k fanatismu. Ale snad máme jiné názírání a nedovedli jsme dosud vníknouti v duši amerických davů.

Náklad na Sundayovu kampaň je asi \$27,000. V tom zahrnut je náklad na budovu, jež stála \$11,000, srovnání lotu, jež vyžádalo si nákladu \$3,000, nájem za toto místo a plat jeho pomocníků za sedm a hostinců, Pane! Pomáhej všude, Pane! Pomoz mužů na ulicích, poobědlika a opilec! Je v tenetech a nemůže si pomoci, Pane! Dábel jej skoro uchvátil, ještě jenom jeden štalec a bude konec. Pomoz mu, Pane, narovnatí ramena, povzbud jej a zavolej: 'Pojď sem, starý dáble, můžeš mne ještě jednou uderiti!'"

Sunday z Omahy půjde do Syracuse na osm týdnů, odtud do Trenton, Baltimore a Louisville. — Po té na čtyři týdny pojede do Honolulu, po té bude v Bostonu, v Chicagu a Cincinnati.

Jaký účinek má práce Billy Sundaye? Mnozí tvrdí, že velký. Jini mají za to, že neapratný. Mnozí věří, že lidé po vyslechnutí tohoto kazatele stávají se lepšími lidmi, lepšími manželi a otci a milují více svoje domovy. Sunday řekl v Omaze mnoho pěkných věcí o domově, kde člověk může se cítiti úplně šťastným a spokojeným, je-li to jeho přáním. Sunday mluvil krásně o rodinném štěstí, kterého člověk sám je strážcem. — Sunday silnými slovy dovedl odsouditi ty, kdož zanedbávají péči o domov a hoví raději svým nízkým vášním. Věříme v lepší svět! Přejeme si lepší upravení rodinných a společenských poměrů. Přejeme si samí nápravy v tomto ohledu. Probudila-li tato kázání svědomí jenom v několika desítkách lidí a stali-li se lepšími, pak Sunday dosti vykonal a pak odpustíme mu i to, že tu a tam našel příliš černé barvy.

BULHARSKO.

Bulharsko odmítlo požadavky Ruska, aby přerušilo styky s centrálními mocnostmi a propustilo německé důstojníky. To znamená, že Bulharsko rozhodlo se vstoupiti do války na straně teutonických spojenců a snad již ve chvíli, kdy řádily tyto dostanou se éterářům do rukou, bulharská vojska podletí budou se na bojích. Události na Balkáně vyvíjejí se velice rychle a každý den přinese nové překvapení.

Teutonické mocnosti nepochybně mají v plánu spojení polních operací se svými tureckými spojenci a pro uskutečnění tohoto programu podařilo se jim již získati pomoc Bulharů. Potřebují nyní jenom neutralitu Rumunska a Řecka a po té zdrtiti Srbsko. A zdá se, že podaří se jim přiměti Rumuny i Řeky, aby stáli stranou tohoto zápasu, v kterém jednati se bude o to, bude-li míti v budoucnosti vliv na Balkáně Rusko anebo teutonští spojenci. Právě se, že německý císař zajišťil Bulharsku neutralitu Řecka i Rumunska.

Spojení dosud žví se naději, že Řecko neutralitu nezažene. — Lid řecký přeje si války na straně spojenců a je možné, že král Konstantin, kterého podařilo se císaři Vilémovi získati, sledě, že bezpečnost jeho trůnu vyžaduje, aby svolil k zasáhnutí do války na straně spojenců. Ve vyloďování vojska spojenců na řeckou půdu se pokračuje a dle zpráv z Londýna řecký lid vítá je nadšeně. Rumunsko sice prohlásilo částečnou mobilisaci, ale stanovisko jeho dosud je nejjasné. Nie naznačuje, že Rumunsko hodlá se vzdáti neutrality.

Bulharsko vstoupí do války za okolností mnohem nepříznivějších, než byly před několika týdny. Rusové, kteří získali v poslední době posily a mají nyní dostatek střeliva, zasazují Němcům denně účinnější rány a úřední německé zprávy již nemluví o nepřetržitém postupu německých vojsk. Na východním bojišti Němci marš se zamáhají, aby získali posice, které při zahájení ofensivy spojenců strátí.

Jaký úkol určen byl Bulharsku ze velkého teutonického náporu proti Srbsku, není dosud jasno. — Soudí mají na Srby uderiti ze zá-

du a přinutiti je k ústupu z oně částí země, která rozděluje Rakousko od Bulharska, aby mohlo dojiti k spojení armád. Po té spojení Německa a Rakouska mohlo by utvořiti celistvou válečnou frontu, jež rozšiřovala by se od moře Baltského až k Caribradu. Tím především sesílno bylo by postavení Turků a dobytí Dardanell bylo by oddáleno, nestalo-li by se nemožností.

Ač jakkoliv uvažujeme o příčinách, které vedly Bulharsko, aby postavilo se na stranu odvčkých nepřátel Slovanstva, nemůžeme se ubrániti přeuvědomění, že slovanští tento národ dopustil se obavné zrady, která strašlivě může se na něm vymstít. Je sice pravdou, že značná část bulharského národa toto rozhodnutí neschvaluje, ale zůstává tu faktum, že většina reprezentantů národa projevila s ním souhlas.

Bulharů jsou původu finského, ale hned v Sedmém století prodobili si území, které nyní obývají a smísili se se slovanským obyvatelstvem a jeho jazyk přijali. Dvanáct posledních století jsou Slované. Ale jsou to jediní Slované, kteří v této válce spojili se s Teutonky v vlastní vůli proti Slovanům. Je sice pravdou, že mnoho Slovanů bojuje v teutonických armádách, ale ti bojují nedobrovolně a jejich sympatie jsou většinou na straně spojenců.

Bulharsko prodobeno bylo Turckem ve čtrnáctém století a zůstalo částí ottomanské říše až do roku 1877, kdy bylo osvobozeno Ruskem. Bulharsko vědci za svoji neodvčnost, za svůj politický vývoj a za svůj národní život jenom Rusku a přes to v přítomné válce krizi staví se po bok jeho nepřátel.

Starobulharský jazyk, jenž je poněkud rozdílný od moderního, byl nejobhatším a nejkrásnějším slovanským jazykem. Byl to první slovanský jazyk, do kterého byla přeložena bible. Starobulharská byla tudíž základnou literárního jazyka všech slovanských kmeňů.

Když Rusko v roce 1877 dobylo na Turecku značnou část slovanického území na Balkáně, počítaje v to Bulharsko, upravení těchto distriktů ve státy, jak navrženno bylo Ruskem, nebylo schvalováno západoevropskými mocnostmi. Z toho důvodu konala se konference v Berlíně v roce 1878, na které podíleli se zástupci Německa, Rakouska a Anglie. Rakousko nevidělo rádo utvoření silných balkánských slovanických států. Německo mělo také svoje tužby na Balkáně a při Adriatickém moři. Anglie měla jisté rozpory s Ruskem. Anglie i Německo rozhodly se rychle podporovati požadavek Rakouska o znovuspořádání hranic na Balkáně. Rusko, jež seslabeno bylo válkou, nemohlo takové změně zabrániti.

V této berlínské konferenci Bosna a Hercegovina, vyvrvané Ruskem Turecku a připojené k Srbsku, byly vzaty poslední jmenovanému státu a přičleny Rakousku pro dočasnou okupaci. Bulharsko stalo se polosamostatným knížectvím a v roce 1879 princ Alexander Battenberský, Němec, stal se jeho knížetem. Týž vzdal se trůnu v roce 1886 a v roce 1887 princ Ferdinand z rodu Saxo-koburského, také Němec, přijal trůn a zasedá na něm do doby přítomné.

Ferdinand zůstal Němcem, přes to, že naučil se mluvití bulharským jazykem. Král Ferdinand nezapomněl, že za získání královského křesla má co vděčiti vlivu císaře Viléma a císaře Františka Josefa. Nyní Ferdinand přispěchal na pomoc těmto dvěma císařům a má za to, že bulharský národ bude tancovati tak, jak on bude mu plakatí.

Ale mohl by se mýliti. Ve slovanických zemích dochází sice jenom zřídka k násilným převratům. Slované ale ve velkých krizích davedou promluvití rozhodné slovo a tak i král Ferdinand může čeliti revoluci. Přední mužové Slovanstva protestovali proti zradě Bulharska. Prominentní bulharští vlastenci varovali krále před tímto osudným krokem. V nedávné audienční prohlášení otevřeně, že Bulharsko nesmí býti učiněno nástrojem v rukou Teutonů. Tento protest jedné části bulharského národa je zárukou, že v Bulharsku i pa té, kdy země státi vstoupí do války na straně Němců a Rakousků, zůstanou lidé, kteří v zájmu národní cti promluví rozhodné slovo ve chvíli nejvhodnější.

ZENY PO VÁLCE.

Před zahájením války ženy převyřovaly počtem muže téměř ve všech zemích, které nyní nalézají se ve válce, ačkoli v přenosu statistiku možno získati jenom z některých zemí. Ve třech hlavních válečných zemích západně od Ruska přebytek žen byl následující: V Anglii, 1,297,501; v Německu, 845,661; ve Francii, 645,211; dohromady v těchto třech zemích, 2,788,373. Je přirozeno, že válka tento nepoměr ještě zvýšila.

O anglických ztrátách ve válce máme přesné číslice a z těchto sledáváme, že Anglie ztratila kolem 400,000 mužů. Německo ztratilo 1,800,000 mužů vedle námořníků. Francouzské ztráty přesně nejsou známy, ale jisté jsou kolem 1,200,000 mužů, ne-li více. A válka doposud není u konce. Každého dne moloeh války pohltí tisíce nových obětí.

Z raněných některé se pozdraví, ale velká většina zůstane mrzáky, kteří nejsou schopni vydělavati si samostatně živobytí. Takoví stánu se neschopnými býti manželi a otci.

Není jisté přemrštěným odhadem, řekneme-li, že v těchto třech zemích po válce bude o 5,000,000 žen způsobilyh k sňatku více, než mužů. Nikdy od třicetileté války Evropa nemalovala se před takovým problémem jako je tento. Jak Evropa bude si počínati v luštění této důležitě otázky? Vyskytly se již četné návrhy a četné předpovědi, ale k luštění tohoto vážného problému doposud přikročeno nebylo.

VLÁDNÍ PŘÍJMY.

Vláda Spojených Států potřebuje více příjmů. Poslední fiskální rok skončil deficitem v obnosu \$65,000,000. V tomto obnosu nalézá se \$29,000,000 vydaní na Panamský průplav. Na počátku fiskálního roku nalézalo se \$82,000,000 ve všeobecném fondu, ale obnos tento poklesl na \$44,000,000.

Válečná daň, která vyprší dne 1. ledna, 1916, přinesla \$90,000,000 za rok. Nezdá se, že tato válečná daň bude obnovena. A přece tento značný příjem nezabrání deficitu. President Wilson pomalu přichází k náhledu, že revise tarifu za účelem zvýšení celních poplatků je jediným možným rozluštěním tohoto vážného problému. Ale takový krok, podniknutý demokratickou stranou právě před presidentovými volbami, mohl by způsobiti změnu v politických poměrech. President dobře si to uvědomuje a proto se rozmýšlí.

Členové kongresu, kteří navrhovali rozšíření a zvýšení daně z příjmů, přišli k náhledu, že takový způsob zvýšení vládních příjmů byl by právě tak nebezpečný pro jejich stranu. Většina demokratických kongresníků z toho důvodu stojí při presidentovi, který má za to, že v situaci podobné je nejlépe se spoléhati na zdravý úsudek lidu. Proto možno očekávati, že příští zasedání kongresu provede novou revisi tarifu.

RUSKO SE VZPAMATOVALO.

Poslední události na východním bojišti nasvědčují tomu, že Rusko se vzpamatovalo. Již nyní nedočítáme se o nezastaveném německém postupu a o dobytí jimi nových měst a posic. Nyní Rusové ukázali, že jsou dobrými bojovníky, nescházeli jim nejdůležitějších prostředků válečných, a v mnohých místech zatlačili teutonské spojence zpět.

Tato potěšitelná změna na ruské frontě přičítá se dvěma věcem. Rusko je nyní dostatečně zásobeno střelivem, které bylo jedinou nedostávající se věcí, aby nepřetržitý ústup proměněn byl ve vytrvalý odpor, sesílený protitoky a rozvinutý v některých místech, jako v Halbi, v silnou ofensivu. — Druhou příčinou této změny je okolnost, že Němci na svém postupu směrem východním utrpěli tak velké ztráty, že další jejich kampaň byla ochromena. A to všechno stalo se ještě před tím, než bylo nutno část německých vojsk přesunouti z bojiště východního na bojiště západní, kde spojenci zahájili ofensivu.

A je ještě jedna příčina pro sílu, kterou Rusko nyní ukazuje a kterou postrádalo po několik minulých měsíců. Docházeli zprávy a Ruska nasvědčují tomu, že německý vyzvědačský systém v Rusku byl téměř vykořeněn. Většina německých vyzvědačů a taj-

ných agentů v Rusku byla dopadena a mnozí z nich byli pověšeni. Zbývající vyzvědači, mezi nimiž nyní není organizace, nemohou nyní Rusku škoditi tolik, jako dřívější dobře zorganizované vyzvědačské těleso.

Nemůžeme ovšem očekávati, že Rusové vytlačí ze nejdříve vetřelce ze svého území. Rusko je nuceno k takovému mocnému náporu učiniti důkladné přípravy a ty doposud nejsou dokončeny. Ale je jisto, že nadejde chvíle, kdy Rusové zahájí postup směrem západním a dobytí budou jedno ztracené město za druhým a nezastaví se ani na německých hranicích. Ruské armády nebyly zrecoeny, jak o znamováno bylo z Berlína, a nebyly učiněny podružným vojenským činitelem. Jejich vytrvalý odboj v posledních třech týdnech nasvědčuje tomu, že jejich síla a navzdor nebyla zmenšena tak četnými nedávnými neúspěchy. To snad bylo by pravdou, kdyby německé zprávy byly správné. Ale tyto, na štěstí, byly od pravdy značně daleko.

ÚSPĚCH SPOJENCŮ NA ZÁPADNÍM BOJIŠTI.

Poprvé od bitvy na Marne, která skončila vítězstvím spojenců, vojska francouzská, anglická a belgická zahájila na západním bojišti ofensivu v minulých dnech a docílila pozoruhodného úspěchu v mnohých částech fronty, který zůstane velkým úspěchem, ač jakkoliv se Němci snaží jej zeslabiti přeháněním ztrát, které spojenci utrpěli. Spojenci docílili pozoruhodného vítězství v bitvě, jež probíhává v Německu v přítomné válce. Německo připustilo, že ztratilo řadu dobře opevněných silných posic, ale oznámilo, že postup spojenců byl zastaven. Ale Němcům nepodařilo se dobytí zpět ztracených posic a náhodou zůstávají poraženou armádou, ať už jakkoliv je silnou jejich defenziva.

Jak velká byla síla vojska, podílejšího se v této bitvě, nemohlo býti zjištěno. Němci tvrdí, že spojenci byli dvakrát tak silní. Angličané tvrdí, že mají milion mužů ve Francii, kteří nalézají se na bitevních liniích anebo v rezervě. — Francouzská vojska byla také jisté značně sesílena. Jak mnoho vojska mají Němci na západní frontě, není přesně známo. Armáda korunního prince německého je značně silná a nalézá se v ní výkvět německé armády. Císař Vilém k váli politickým příčinám přál si, aby korunní princ docílil nějakého pozoruhodného vítězství. Mělo se za to, že dohude Verdunu, ale jeho pokusy o postup v těchto místech nesetkaly se s valným výsledkem a skončily jenom velkými ztrátami pro jeho armádu.

Poslední nezdár německých armád na západním bojišti vyvolal v Berlíně poplach. Několik takových úderů a postavení německé armády ve Francii bude otráveno. Ještě několik podobných postupů spojenců v některých místech a německé armády budou nuceny opustiti mnohé svoje posice, které hájily po více jak rok. Právě se, že spojenci ehystají se k novým úderům. Slibují, že připraví Němcům nové překvapení a že strhnou se bitvy mnohem krvavější, než byla tato poslední. Vojenští odborníci mají za to, že zahájeny byly nábhý k velkému a rozhodnému utkání. První výhody získali spojenci. Spojenci musí vykliditi Francii od Němců, chtějí-li zvítěziti. Němci musí dobytí Calaisu a Paříže, budou-li chtítí prohlásiti spojence za poražené. Spojenci jsou rozhodnuti pokračovati v boji, dokud Němci nebudou vytlaceni z Francie a Belgie. Jsou pro válku lépe připraveni nyní, než byli kdykoliv před tím. A mezitím útočná síla německého vojska ochabla následkem velkých ztrát, které těžko je nabrati. Němci sice doposud povně věří, že vítězství skloní se na jejich stranu, ale události posledních několika dní nadeje na konečnou jejich vítězství značně zmenšily.

Ještěli se vypůjčujete cizí peníze, musíte očekávati, že budete platiti vysoký úrok.

Ten, kdo odepřá konati svoji povinnost, vyhýhá se příležitosti k vyvinutí se.

I ten nejstátnější muž je slabý, nemá-li sebedůvěru.